

Savivaldybių žinios

Nr. 23 (656)

2013 m. rugpjūčio 29 d.
Kaina 2,25 Lt
Išėina ketvirtadieniais

LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJA

Švietimo darbuotojai rinkosi į kasmetinę konferenciją

Lietuvos mokslų akademijoje prieš naujuosius mokslo metus susirinkę švietimo sistemos darbuotojai ir politikai sutelktai ieškojo, kaip pradėti įgyvendinti 2013–2022 metų valstybinę švietimo strategiją

3 p.

Aptarti artėjančių naujųjų mokslo metų susirinko apie 250 mokytojų, mokyklų direktorių, savivaldybių švietimo skyrių vadovų ir merų, taip pat Ministras Pirmininkas Algirdas Butkevičius, švietimo ir mokslo ministras prof. dr. Dainius Pavalkis, Seimo nariai, kiti dalyviai

Romo Gurklio nuotr.

Kultūros savivaldos kolegijai – 20

Apie savivaldybių administracijose dirbančių aktyviausių kultūros skyrių vedėjų asociaciją, jau 20 metų „lipdančią kultūros modelį“

4 p.

Keisis planavimas savivaldybėse

Kaip nuo 2014 m. spalio 1 d. savivaldybėse bus keičiamas planavimas, atsižvelgiant į Vietos savivaldos ir lydinčiųjų įstatymų pakeitimus

6 p.

Varniuose kunigas Strazdas suvienijo aukštaičius ir žemaičius

Žemaičių vyskupystės muziejuje Žemaitijos krikšto 600 metų jubiliejus minėtas net tik žemaitiškai – prof. Alfredo Bumblausko lūpomis, bet ir aukštaitiškai – aktorius Algirdo Latėno bei kitų pastangomis

16 p.

977113921246000

KULTŪROS SAVIVALDOS KOLEGIJAI – 20

Asociacijos 20-mečio proga ministerijos ir LSA padėkos raštai įteikti būriui savivaldybių kultūros skyrių vadovų

Vasaros pabaiga asociacijai „Kultūros savivaldos kolegija“, vienijančiai aktyviausius savivaldybių administracijose dirbančius kultūros skyrių vadovus, dovanojo 20-ąjį jubiliejų. Vyko aktyvios diskusijos, kaip jis bus paminėtas, apie ką bus kalbama. „O kalbėjome apie kultūros vadybininką, žmogų, valstybės tarnautoją, kurio kasdienis darbas galbūt ir nepastebimas, bet labai svarbus. Ir tokių žmonių, tarsi švyturių, yra daugelyje savivaldybių. Tai pamatėme ir renginio, skirto asociacijos 20-mečiui, metu, – redakcijai sakė asociacijos kanclerė Vilma Griškevičienė, Šilutės rajono savivaldybės administracijos Kultūros skyriaus vedėja. – Šventėme jį netradiciškai, susitelkę į bendraminčių būrį, kuris geba pasidžiaugti pasiekimais ir savo partneriais, pamatyti savo kolegų darbus, dalyvauti „protų mūšyje“ ir linksmai parungtyniauti dainomis su marių Bangpūčio“.

IŠBANDYTI NAUJI KVALIFIKACIJOS KĖLIMO BŪDAI

Šiandieninis kultūros darbuotojas turi išsiugdyti visapusiškas kompetencijas, susijusias su kultūra ir kultūros vadyba. Tai nelengva užduotis, ypač kai pasikeitė kultūros darbuotojų tobulinimosi sistema. Dabartinė siekiamybė – kad kvalifikacijos kėlimo procesas užtikrintų dermę tarp individualių kultūros darbuotojų ir kultūros įstaigos poreikių, taip pat atitiktų kultūros politikos strateginius tikslus ir uždavinius.

Asociacija „Kultūros savivaldos kolegija“ taip pat neliko nuošalyje pasikeitus sistemai. Kultūros ministerijos Regionų skyriaus vedėja Irena Seliukaitė sako, kad neabejotinas Kultūros savivaldos kolegijos vaidmuo formuojant Lietuvos kultūros politiką – nuo 1993 m. dalyvauta visuose svarbiausiuose kultūros proceso etapuose ir darbuose. Ginčijantis, aistringai ieškant inovatyvių sprendimų, regis, iš nieko lipdant naują kultūros savivaldybės ir valstybėje modelį. Šiame kūrybingame vyksme tobulėjo kiekvienas jo dalyvis.

Kokybiškai naujas etapas prasidėjo paskelbus kultūros darbuotojų kvalifikacijos pertvarką. Kolegijos kanclerė Vilma Griškevičienė, pasitarusi su valdybos nariais, pasiūlė aktualias temas – 2012 m. vykdytas projektas „Kultūros administravimo modelio tobulinimas, ugdant kultūros administratorių vadybos ir administravimo kompetencijas“. Aktyviai diskutuota, ieškota bendrų sprendimų dalyvaujant teisės specialistams ir praktikams. 2013 m. pasirinkta aktuali tema, prioritetiškai pabrėžta Regionų

kultūros plėtros 2010–2020 metų programoje – lyderystė kultūros vadybos administravime. Kultūros administratorius savaime „pasmerktas“ būti lyderiu, gal todėl sėkmė lydėjo vykusiame seminare ir visus įtikino tęsti šiuos mokymus ir kitąmet. Prie kvalifikacijos tobulinimo sėkmės daug prisidėjo projekto vykdytoja – Šilutės rajono švietimo pagalbos tarnyba ir jos direktorė Judita Blinkevičienė.

Naujas iššūkis pateikė ir naujų galimybių. Kaip tik švietimo sistemoje veikiančios ir licenciją rengti mokymus turinčios įstaigos gali tapti stipriomis ir patikimomis partnerėmis, įgyvendinant kvalifikacijos kėlimo projektus regionuose. Šiomet Šilutės rajono pedagogų švietimo pagalbos tarnyba, bendradarbiaudama su Kultūros savivaldos asociacija, parengė paraišką ir organizavo respublikinį seminarą asociacijos nariams, kurį iš dalies finansavo Kultūros ministerija.

Seminare paliesta aktuali ir auditorijoje dar nenagrinėta tema „Lyderystės samprata kultūros vadybos administravime: savybės, gebėjimai ir vertybės“. Seminaro dalyviai aptarė profesinius iššūkius ir kitas aktualias kultūros vadybos sritis. Intelektualaus fitneso klubų asociacijos prezidentas Jurijus Clavas suteikė vertingų lyderiavimo ir vadovavimo praktinių ir teorinių žinių. Seminaro dalyviai nenoriai skirstėsi po šių paskaitų, o po seminaro vykusiose refleksijose įvardijo, kad tokia tema galėtų būti gvildinama ir toliau.

Lietuvoje kiekviena savivaldybė savarankiškai nustato savo vidaus administracijos struktūrą, todėl kultūros valdymo ir administravimo sistemos nėra unifikuotos. Seminare kalbėta apie pasiteisinusias praktikas, teorinėje dalyje remtasi svarbiausiais

Lietuvos kultūros politiką ir viešąjį administravimą reglamentuojančiais dokumentais, esama kultūros administravimo ir savivaldos padėtimi, užsienio šalių patirtimi, naujausiais strateginio planavimo ir valdymo metodais. Šią seminaro dalį vedė Lietuvos teisės instituto direktoriaus pavaduotoja Rita Matulionytė ir mokslinė stažuotoja Eglė Mauricaitė-Mackuvienė, aktualiai ir provokuojamai kultūros administravimo siekius pateikė Mykolo Romerio universiteto Viešojo administravimo katedros lektorius doc. Saulius Nefas. Konstruktyvaus darbo metu suformuota racionalių pasiūlymų, kurių vieni bus pateikti Kultūros ministerijai, kiti aptarti Kultūros savivaldos kolegijos valdyboje ir, tikėtina, taps kitų projektų pagrindu.

20-METIS

Kultūra ir valdymas – nelabai greta tinkantys žodžiai. „Savivalda“ kelia daugiau pasitikėjimo ir demokratijos nuojautos. Gal todėl ir Kultūros savivaldos kolegija – tegu ir iš savivaldybių kultūros administratorių suformuotas darinys – draugiškai ir konstruktyviai svarsto kultūros politikos, vadybos, kasdienio kultūros gyvenimo problemas.

Kultūros savivaldos kolegija – dažnai Kultūros ministerijos patarėja, ekspertė regionų kultūros klausimais. Juk savivaldybės kultūros padalinyje kasdienį kultūros pulsą juntantis žmogus gerai žino nuolat kylančias problemas, gali siūlyti jų sprendimo būdus. Kolegija – ir vieta, kur galima pasidalyti mintimis su tą patį dirbančiais, pasidžiaugti sėkme ar pasimokyti iš... svetimų klaidų. Kolegija pasiruošusi sutelkti visus bendraminčius konstruktyviam dialogui, kad pasiteisintų pastangos apžvelgti visą kultūros lauką ir jo sąsajas su bendrąja valstybės plėtra.

Norėjęsi palinkėti, kad Kultūros savivaldos kolegija tvirtėtų ir drąsetų. Su metais ateinanti patirtis deda pamatus sėkmingiems ir prasingiems darbams.

Atkūrus Lietuvos Nepriklausomybę tuometinės Kultūros ir švietimo ministerijos vadovai teigiamai vertino kultūros skyrių pastangas pertvarkant kultūros įstaigų infrastruktūrą ir visą kultūrinę veiklą. Jų iniciatyva buvo pasiūlyta rinkti Kultūros savivaldos kolegiją (toliau – Kolegija), kuri analizuotų ir apibendrintų regionų kultūros būklę, rengtų pasiūlymus ministerijai, Vyriausybei, Seimui. Dar didesnį impulsą davė įvykęs pirmasis Lietuvos kultūros kongresas (kongreso medžiaga išleista leidiniu „Lietuvos kultūros kongresas“). 1993 m. rugsėjo mėnesį respublikinio seminaro Nidoje metu įvyko šalies savivaldybių kultūros skyrių vedėjų konferencija, išrinkusi Kultūros savivaldos kolegiją, kurios sudėtį patvirtino tuometinis ministras Dainius Trinkūnas. Dabar ši kolegija veikia kaip asociacija. Lyderiais ir šio sambūrio vadovais

buvo gabūs įvairių savivaldybių kultūros skyrių vedėjai.

Tądien renginio dalyvius sveikinę kultūros viceministras Darius Mažintas ir Regionų kultūros skyriaus vedėja Irena Seliukaitė sakė, kad „asociacijos nariai yra puikūs ir talentingi kultūros ministrai savo savivaldybėse, be kurių ministerija būtų ne ministerija. Kad ir kaip karštai diskutuojate, visada randate išeitį. Mums girdėti ir žinoti, kuo gyvena savivaldybės, yra reikšminga ir svarbu“.

Asociacijos 20-mečio proga ministerijos padėkos raštai įteikti būriui savivaldybių kultūros skyrių vadovų.

Už nuopelnus įtvirtinant Lietuvos kultūros savivaldą, už pilietinių iniciatyvų įgyvendinimą ir kultūros įvaizdžio stiprinimą regionuose ir savivaldybėse Lietuvos savivaldybių asociacijos prezidento, Druskininkų mero Ričardo Malinausko ir direktorės Romos Žakaitienės padėkos raštais apdovanoti asociacijos „Kultūros savivaldos kolegija“ nariai:

Vilma Griškevičienė, Šilutės rajono savivaldybės administracijos Kultūros skyriaus vedėja, asociacijos kanclerė,

Remigijus Vily, Panevėžio rajono savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus vyr. specialistas, asociacijos „Kultūros savivaldos kolegija“ kanclerio pavaduotojas,

Algis Petras Krutkevičius, Kelmės rajono savivaldybės administracijos Kultūros ir sporto skyriaus vedėjo pavaduotojas,

Regina Svirskienė, Varėnos rajono savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus vedėjo pavaduotoja,

Gintautas Bareikis, Klaipėdos rajono savivaldybės administracijos Kultūros skyriaus vedėjas,

Artūras Blauzdžiūnas, Vilkaviškio rajono savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus vyriausiasis specialistas.

V. Griškevičienė tądien pastebėjo kiekvieną savo kolegą, pamatė ir įvertino visų partnerių ir bendraminčių pastangas. Pasidžiaugė, kad dirba su puikia Šilutės rajono savivaldybės vadovų komanda, kuriai vadovauja merė Daiva Žebelienė.

Audringais plojimais buvo sutikti Ina Marčiulionytė, asociacijos bičiulė, 1999–2003 m. Lietuvos kultūros viceministrė, 2003–2010 m. – ambasadorė, Saulius Liausa, Lietuvos liaudies kultūros centro direktorius, Romas Matulis, Lietuvos kultūros centrų asociacijos prezidentas. O daugiausia emocijų sukėlė įspūdingas ir originalus Šilutės rajono kultūros įstaigų vadovų komandos sveikinimas.

Tad iškeltos sėkmingos veiklos burės tegul sutelkia dar didesnią bendraminčių būrį, o palankus vėjas nuteikia reikšmingiems darbams.

SŽ inf.

Tądien renginio dalyvius sveikinę kultūros viceministras D. Mažintas, Regionų kultūros skyriaus vedėja I. Seliukaitė, Šilutės rajono savivaldybės vadovai, kiti garbūs svečiai ir dalyviai šoko ratelį

KEISIS PLANAVIMAS SAVIVALDYBĖSE

Algirdas ASTRAUSKAS

Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto patarėjas, Mykolo Romerio universiteto Politikos ir vadybos fakulteto Viešojo administravimo instituto docentas,

Rasa MAČIULYTĖ

Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto patarėja

2013 m. liepos 2 d. Seimas priėmė Vietos savivaldos įstatymo ir aštuoniolikos kitų įstatymų kai kurių straipsnių pakeitimus, kuriais numatė, kad nuo 2014 m. spalio 1 d. keisis planavimas savivaldybėse.

Ko siekta ir kokios naujovės laukia savivaldybių?

Rengiant ir priimant minėto įstatymo pakeitimus siekta trijų tikslų:

- sukurti prielaidas tam, kad savivaldybių veikla taptų veiksmingesnė, labiau orientuota į rezultatus ir vietos bendruomenės poreikių tenkinimą;
- sumažinti savivaldybėse rengiamų planavimo dokumentų skaičių ir geriau juos tarpusavyje suderinti, kad vienas kito nedubliuotų;
- sudaryti prielaidas į planavimo savivaldybėje procesą kuo aktyviau įsitraukti visoms savivaldybės plėtra suinteresuotų asmenų grupėms (vietos politikams, savivaldybės tarnautojams ir darbuotojams, verslo atstovams ir vietos gyventojams bei jų interesams atstovaujančioms asocijuotoms struktūroms) sutelktomis jėgomis nustatyti svarbiausias savivaldybėje spręstinas problemas ir aptarti geriausias jų sprendimo būdus.

Šiems tikslams pasiekti įstatyme numatytos šios priemonės:

- įtvirtinta nuostata, kad savivaldybėje **turi būti sukurta ir nuolat tobulinama vieninga (integruota) planavimo sistema**, susidedanti iš tarpusavyje susietų trijų planavimo dalių (arba kitaip – rūšių): teritorijų planavimo, strateginio planavimo ir finansinio planavimo;
 - numatyta **savivaldybės planavimo dokumentus skirstyti į dvi grupes**: ilgesnio laikotarpio (daugiau kaip trejų metų) ir trumpesnio laikotarpio (mažiau kaip trejų metų) planavimo dokumentus;
 - **apsiriboti savivaldybėje tik trijų strateginio planavimo dokumentų rengimu ir įgyvendinimu**: savivaldybės strateginiu plėtros planu (5–9 metų laikotarpiui), atskirų ūkio šakų (sektorių) plėtros programomis (3–7 metų laikotarpiui) ir savivaldybės strateginiu veiklos planu trejiems metams.
- Nustatyta, kad **atskirų ūkio šakų (sektorių) plėtros programos yra rengiamos tik tuo atveju, kai tokių dokumentų rengimą numato įstatymas**;
- kiekvienai **savivaldybei bus privalu turėti planavimo dokumentą – savivaldybės strateginį veiklos planą**, kuris bus tarpinė grandis tarp savivaldybės strateginio plėtros plano ir atskirų ūkio šakų (sektorių) plėtros programų ir savivaldybės finansinių planavimo dokumentų: savivaldybės biudžeto ir kitų finansavimo šaltinių sąmatų;
 - **savivaldybės strateginis veiklos planas bus rengiamas trejų metų laikotarpiui ir tikslinamas kiekvienais metais** (ateinančių planuojamų metų tikslus ir jiems pasiekti reikalingas priemones detalizuojant ir glaudžiai susiejant su savivaldybės biudžeto ir kitų finansavimo šaltinių sąmatų asignavimais, planuojamais ateinančioms biudžetiniams (finansiniams) metams.
 - savivaldybės strateginio veiklos plano ir kitų savivaldybės strateginio planavimo dokumentų **privalomu elementu turi tapti**

tikslų ir uždavinių pasiekimo vertinimo rodikliai. Vertinimo rodiklių įdiegimas sukurs prielaidas tam, kad savivaldybės veikla taptų labiau orientuota į rezultatus. Rezultatų vertinimo rodiklių buvimas sudarys prielaidas pagrįstesniam savivaldybės vykdomos veiklos stebėjimui (monitoringui), kokybiškesniam veiklos ataskaitų parengimui ir objektyvesnei strateginei analizei (kurią reikės atlikti kiekvienais metais, tikslinant savivaldybės strateginį veiklos planą);

• jei savivaldybės strateginį veiklos planą būtų galima laikyti savivaldybės strateginio plėtros plano ir atskirų ūkio šakų (sektorių) plėtros programų tikslų ir uždavinių įgyvendinimą detalizuojančiu dokumentu, tai **savivaldybės administracijos, seniūnijų ir biudžetinių įstaigų (kurių vadovai bus savivaldybės biudžeto asignavimų valdytojai) metiniai veiklos planai taps tais trumpos trukmės (1 metų) planavimo dokumentais, kurie detalizuos savivaldybės strateginio veiklos plano programose numatytas priemones**, už kurių įgyvendinimą atsakomybę bus priskirta kuriai nors iš šių įstaigų (subjektų). Šių metinių planavimo dokumentų forma bus tokia, kad naudojant ją savivaldybės strateginiame veiklos plane numatyta priemonė bus sukonkretinama iki veiksmų: šiuose dokumentuose bus surašomi konkretūs savivaldybės administracijos ar seniūnijos arba biudžetinės įstaigos veiksmai (projektai), reikalingi tai plano priemonei įvykdyti, paskiriami būtini ir pakankami tam finansiniai ištekliai, nurodomi atsakingi vykdytojai (ir bendravikdytojai), suplanuojamos pasiekti šios veiklos vertinimo rodiklių reikšmės;

• labai svarbu yra tai, kad **savivaldybės biudžeto asignavimai bus planuojami savivaldybės strateginio veiklos plano programoms įgyvendinti (t. y. abiejuose šiuose planavimo dokumentuose bus tos pačios programos)**. Be to, savivaldybės biudžeto programų asignavimai bus paskirstomi pagal savivaldybės asignavimų valdytojus (tai reiškia, kad **asignavimų valdytojų programos (pagal pavadinimą, bet ne pagal apimtį) irgi sutaps su strateginio veiklos plano programomis**);

• **iš esmės pasikeis daugelyje savivaldybių rengiamos ir įgyvendinamos seniūnijų veiklos programos**. Jas, kaip minėta, pakeis seniūnijų metiniai veiklos planai – savivaldybės strateginio veiklos plano programų ar jų dalies, už kurias bus atsakingos seniūnijos, įgyvendinimą detalizuojantys dokumentai. Numatyta, kad seniūnijų metinių veiklos planų projektus ir jų įgyvendinimo ataskaitas privalės svarstyti (aptarti) seniūnų sueigos, su jais privalu bus supažindinti ir vietos gyventojus;

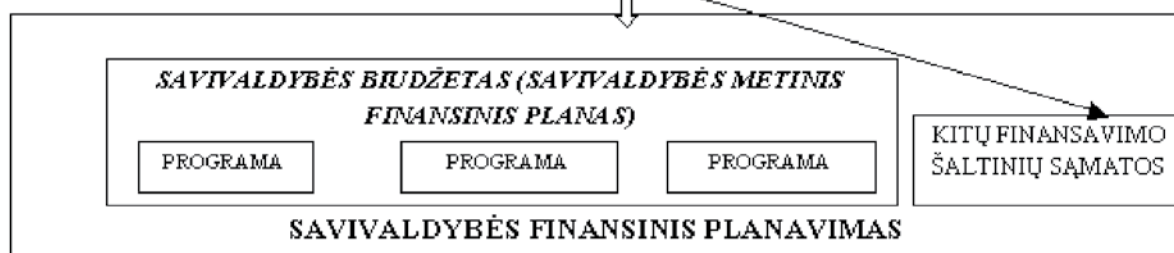
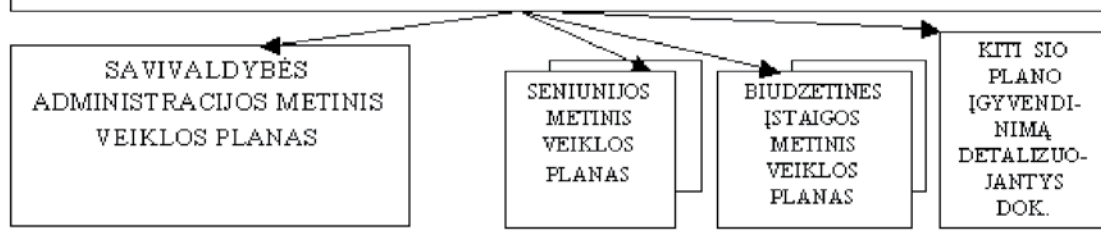
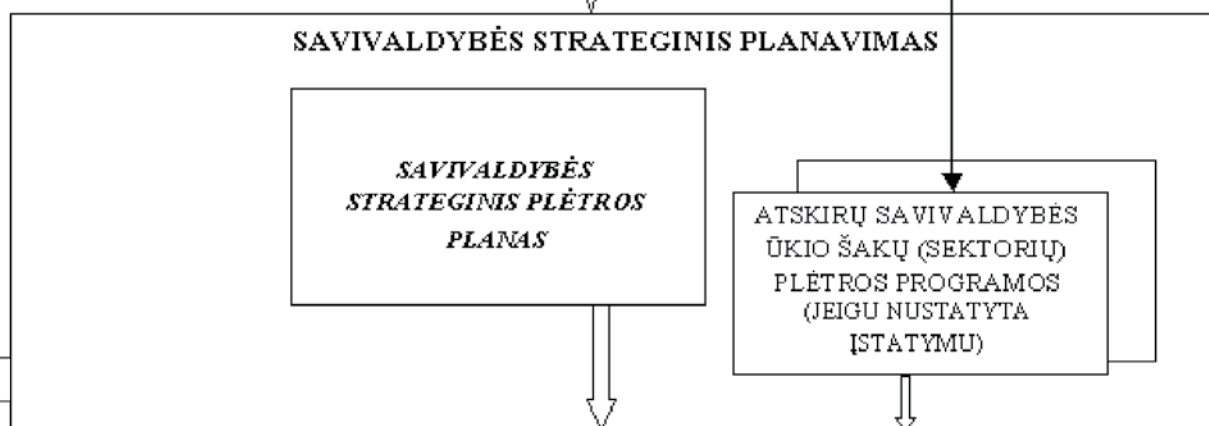
• **įstatymu paskirstyta kompetencija (atsakomybė) savivaldybės institucijoms už strateginio planavimo dokumentų ir jų įgyvendinimo dokumentų tvirtinimą**. Strateginio planavimo dokumentus tvirtins savivaldybės taryba, o metinius veiklos planus ir kitus įgyvendinimo dokumentus – savivaldybės vykdomoji institucija;

• **kiekvienoje savivaldybėje privalu bus parengti ir patvirtinti strateginio planavimo savivaldybėje organizavimo tvarkos aprašą**, kuriame, atsižvelgiant į Vyriausybės patvirtintas strateginio planavimo savivaldybėse rekomendacijas, bus sureglamentuoti savivaldybės politikų, savivaldybės administracijos ir kitų asmenų veiksmai ir jų atlikimo terminai visuose strateginio ir metinio planavimo proceso savivaldybėse etapuose.

Atsižvelgiant į tai, kad įdiegti naujai planavimo sistemai reikia laiko, **Seimas numatė, kad Vietos savivaldos įstatymo pakeitimai įsigalios 2014 m. spalio 1 d.** Gerokai anksčiau (2014 m. balandžio 1 d.) **Vyriausybė įpareigota parengti strateginio planavimo savivaldybėse rekomendacijas**.

VIENINGA PLANAVIMO SISTEMA SAVIVALDYBĖJE

Ilgesnio laikotarpio (daugiau kaip 3 metai) planavimas ir planavimo dokumentai

Trumpesnio laikotarpio (mažiau kaip 3 metai) planavimas ir planavimo dokumentai

Pastabas ir klausimus galima teikti „Savivaldybių žinių“ redakcijai adresu info@savzinios.lt

KAM KARŠTIS PERKAITINO SMEGENIS

Nijolė PETROŠIŪTĖ

Raseinių rajono savivaldybės administracijos Bendrųjų reikalų ir informacinių technologijų skyriaus vyr. specialistė

Pastarųjų savaitių „sensacija“ – Raseinių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus Jono Kurlavičiaus pasirašytas įsakymas, leidžiantis per karščius darbuotojams trumpinti darbo laiką. Žurnalistai, užuot atkreipę dėmesį į kartu su asfaltu besilydantį kelio darbininką, į pačioje saulės įkaitoje priverstą dirbti pardavėją ir kitus, puolė „lupti“ darbdavį, kuriam rūpi darbuotojų sveikata, kuris laikosi įstatymų ir kurio pavyzdžiu turėtų sekti kiekvienas įstatymus gerbiąs darbdavys.

Meteorologai tikina, kad rugpjūčio 8 d. mūsų šalyje buvo užfiksuota aukščiausia temperatūra. Įdomu, ar kas priiimtų atsakomybę, jei žmogus patirtų šiluminį smūgį ar kam sustotų širdis? Bet kuris medikas pasakys, kokios galimos pasekmės. Jei nelaimėlio artimieji nežinotų savo teisių (atrodo, net žurnalistai to nežino), tai tikriausiai ir kaltų dėl to nebūtų, tik keliais žmonėmis mažiau liktų. Bet jei kas nors paragintų pasidomėti seniausiai galiojančiais Lietuvos įstatymais, tai už tokias bėdas atsakomybę tektų darbdaviams, nesukūrusiems savo darbuotojams saugios darbo vietos.

Kiekvienas darbdavys privalo žinoti, kad įstatymai per karščius leidžia sutrumpinti darbo laiką (už kurį mokama kaip už visą darbo laiką), o kai kuriems iš viso nerekomenduojama dirbti, kai karštis peržengia 31 laipsnį. Tokias galimybes numato Darbo kodekso 145, 260, 264 straipsniai, Vyriausybės nutarimas „Dėl sutrumpinto darbo laiko trukmės nustatymo pagal darbo aplinkos veiksnio kriterijų ir tvarkos aprašo patvirtinimo“, Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo 3 ir 40 straipsniai, sveikatos apsaugos ministro įsakymas „Dėl Lietuvos higienos normos HN 69: 2003 „Šiluminis komfortas ir pakankama šiluminė aplinka patalpose. Parametrų norminės vertės ir matavimo reikalavimai“. 2006 m. Vyriausybės patvirtintame „Sutrumpinto darbo laiko trukmės nustatymo pagal darbo aplinkos veiksnio kriterijų ir tvarkos apraše“, be kita ko, nurodoma, kad „darbdavys PRIVALO trumpinti darbo laiką, jei sveikatai kenksmingų veiksnių dydžiai aplinkoje viršija darbuotojų saugą ir sveikatą reglamentuojan-

čiuose teisės aktuose nustatytus leistinus ribinius dydžius“. Darbuotojo teisę į saugias ir sveikas darbo sąlygas, kurias privalo sudaryti darbdaviai, garantuoja ir Konstitucija. Jei oro temperatūra darbo vietoje siekia 28,5 laipsnio, darbo diena trumpinama 1 valanda, jei 29 laipsnius – 2, 29,5 laipsnio – 2,5, 30 laipsnių – 3, o 30,5 ir daugiau – 4 valandomis. Už sutrumpintą darbo laiką dėl minėtų aplinkybių apmokama kaip už visą darbo laiką.

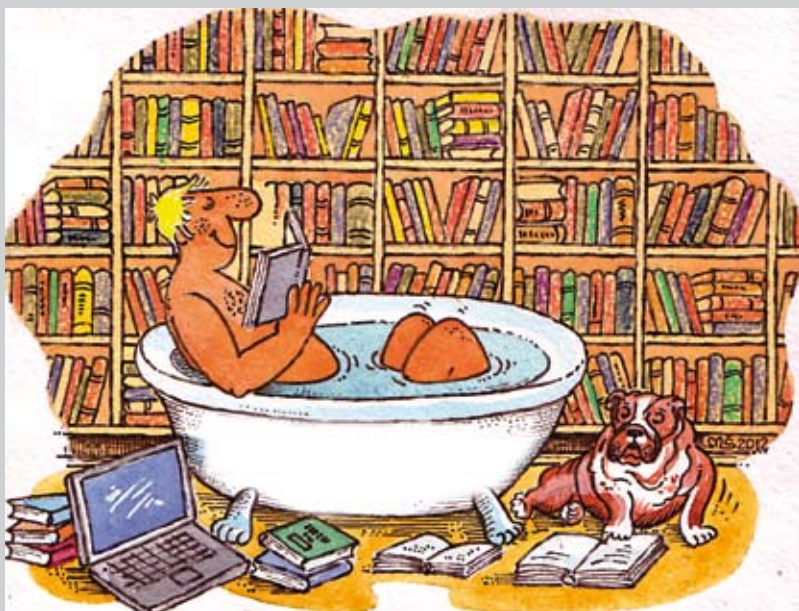
Kuris Lietuvos darbdavys prisiminė bent vieną iš visos virtinės įstatymų, leidžiančių darbuotojams užtikrinti saugią aplinką? Kol kas – tik Raseinių savivaldybės administracijos direktorius. Beje, jis nieko naujo neišrado: dar 2008 m. buvęs administracijos direktorius, paklašęs profesinės sąjungos rekomendacijų, buvo pasirašęs įsakymą dėl darbo trukmės trumpinimo karščiu metu, kuris tebegaliojo. Pasikeitė ir riziką vertinanti komisijos sudėtis. Atnaujintos sudėties komisija išmatavo temperatūrą kabinetuose. Kai kuriuose ji siekė 32–34 laipsnius. Išvedus vidurkį teisę į sutrumpintą darbo dieną įgijo visi savivaldybės darbuotojai, išskyrus tuos, kurių kabinetuose yra oro kondicionieriai. Jie Raseinių savivaldybėje yra tik mero, mero pavaduotojos ir sekretoriato kabinetuose.

Iš 170 darbuotojų rajono savivaldybėje galimybė kelias valandas nedirbti pasinaudojo apie 20. Darbo vietas paliko tik tie, kuriems buvo kilę sveikatos problemų. Administracijos direktorius irgi prakaitavo 33 laipsnių karštyje, dirbo ir po darbo valandų.

J. Kurlavičiui buvo prikišama, kad reikėtų kabinetuose kondicionierius įrengti, užuot tokius įsakymus rašinėjus. Tik nepasakė, iš kur gauti pinigų. Jeigu taip būtų padaryta, be jokios abejonės, būtų užsipulta, kad už mokesčių mokėtojų pinigų ponaujama. Beje, minimą karščiausią dieną Raseinių rajono savivaldybėje buvo pasirūpinta, kad čia su reikalais atvykę piliečiai turėtų į ką kreiptis, veikė vieno langelio principas, bet per karščius žmonės reikalų nesprendė ir savivaldybės durų nevarstė.

Valstybinė darbo inspekcija (VDI) patvirtino, kad kasmet gauna nusiskundimų dėl nepakeliamo karščio darbe. Kuo ilgesnis karščių sezonas, tuo daugiau nusiskundimų. Kiekvieną tokį nusiskundimą lydi VDI reikalavimai užtikrinti saugias darbo sąlygas.

Visuomenė visada reiškia nepasitenkinimą, kai valdininkams palengvinamos darbo sąlygos, nesvarbu, kad tai daroma teisėtai. Tačiau tie patys teisės aktai galioja visiems – ir viešam, ir privačiam sektoriui. Deja, kartais net žiniasklaida, kuri turėtų informuoti visuomenę apie darbuotojams palankius įstatymus ir ginti darbdavių neretai engiamą žmogų, darbo laiko sutrumpinimą dėl ekstremalių sąlygų laiko nusižengimu.

Mečislovo Ščepavičiaus pieš.

AUKŠTAIČIUS IR ŽEMAIČIUS

Rugpjūčio 3-ąją Varniuose Žemaičių vyskupystės muziejuje tarp liturginių rūbų, kulto reikmenų, baldų, muzikos instrumentų susirinkę žemaičiai ir krašto svečiai paminėjo Žemaitijos krikšto 600 metų jubiliejų.

Renginio akcentai: aktorius Algirdas Latėnas prabilo aukštaitiškai – skaitė ir giedojo kun. Antano Strazdo eiles, paskui buvo pristatytos dvi muziejuje veikiančios parodos, galiausiai prof. Alfredas Bumblauskas papasakojo, kuriuo keliu Vytautas Didysis galėjo vykti iš Kražių į Varnius.

VISOS LIETUVOS POETAS

Aktorius A. Latėno aukštaitiškos poezijos skaitymai – įspūdingas reginys. Lietuvių kalbos instituto, Kultūros rėmimo fondo ir „Savivaldybių žinių“ remiama programa jau parodyta keliose Lietuvos vietose – pradedant Kamajais, kur A. Strazdas palaidotas, baigiant Varniais – tenai jis mokėsi Kunigų seminarijoje.

Ar ne todėl Žemaičių vyskupas Juozapas Giedraitis mėgęs A. Strazdo eilėraštį „Ei, dieve dievulaitis“, kad XIX a. Lietuva ir Žemaitija – ne visuomet sutampančios geografinės sąvokos? Apie Lietuvą A. Strazdas turėjęs ypatingą nuomonę:

*Lietuvoj pikti žmonės
Netur prie sau malonės,
Netur mielaširdystės,
O labiausiai žmonystės.*

Šiais mokyklų tuštėjimo ir alkoholio tekėjimo laikais jau niekas nepasakys, kad kurioje nors Lietuvos vietoje per daug žmonystės – šiuo požiūriu nėra ribos tarp Žemaitijos ir Aukštaitijos. O ir A. Strazdą A. Latėnas garsina po visą Lietuvą – gegužę aktorius virpino Jurbarko krašto žmonių širdis klotimų teatrų šventėje „Girdžių krivulė 2013“, virš kurios sklاند Lietuviško teatro korifėjaus Konstantino Glinskio (1886 – 1938) dvasia. Liepą aktorius skaitė eiles Imbrade ir Dusetose, kur kažkada valsčiaus mokykloje mokslus krinto Kazimieras Būga (1879 – 1924).

A. Latėnas tiesia tiltą tarp A. Strazdo „sieratų“ ir prieštaringos dabarties – tai Pauliaus Širvio, kito aukštaitių genijaus, poezija, skambanti šiose programose.

Žemaičių ir aukštaitių tarmių santarvę po vienu stogu įprasmino Lietuvių kalbos instituto darbuotojos Violetos Meiliūnaitės trumpas pranešimas apie Lietuvos tarmių būklę. Reikalai ne tokie jau prasti – kita šio instituto darbuotoja, prof. Danguolė Mikulėnienė, yra rašiusi „Literatūroje ir mene“ („Visos tarmės gražiausios“): „O mokėti daugiau kalbų – tai pranašumas. Todėl ir gajos žemaitėlių ar mažųjų džuokūčių mokyklėlės, kasmet visoje Lietuvoje atšokamos ir atidainuojamos vietinės šventės... O ką jau kalbėti apie Žemaičių sąjūdį!“

Iš dešinės – Varnių kultūros ir jaunimo centro vadovė Rita Viktoravičienė ir Varnių seniūnas Rolandas Bružas padėjo Lietuvių kalbos instituto mokslinei sekretorei Violetai Meiliūnaitėi ir aktoriumi Algirdui Latėnui už gražų aukštaitišką renginį.

ŽEMAIČIAMS REIKŠMINGAS SUSIRINKIMAS

Žemaičių vyskupystės muziejaus direktorius Antanas Ivinskis kultūros artefaktų prisodrintas erdves pagyvino šmaikščiu pasakojimu apie Ulricho von Richentalio kronikos piešinių parodą. Konstanco miestietis von Richentalis aprašė 1414–1418 m. Konstancoje (Šveicarija) vykusį Visuotinės Bažnyčios susirinkimą.

Susirinkime buvo sprendžiamas ir Žemaičių likimas – juk Žemaitijos reikalai buvo viena iš svarbiausių priežasčių, dėl kurios kilo karas, kurio svarbiausios kautynės – Žalgirio mūšis. Laimėtas mūšis neatnešė tvirtos taikos. Tarp Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytauto ir Vokiečių ordino kilo ginčai dėl Žemaičių sienų. 1414 m. Vytautas ir Jogaila ir vėl paskelbė Ordinui karą. Karui užsitęsęs popiežius Jonas XXIII atsiuntė savo legatą, Lozanos vyskupą Vilhelmą, kuris pakvietė ginčą spręsti Konstancoje. Į bažnytinį susirinkimą Vytauto parėdymu nuvyko 60 pakrikštytų žemaičių bajorų. Jie susirinkimui pateikė garsųjį Žemaičių skundą, kuriame rašyta apie skriaudas, kurias iš Ordino patyrė žemaičiai. Tačiau Konstancoje Ordinas turėjo daug šalininkų, žemaičius mažai kas palaikė. Kryžiuočiai aiškino, kad žemaičius jie laiko kaip „slidų ungurį už uodegos“. Nors Konstancos bažnytinis susirinkimas neišsprendė Žemaitijos klausimo, bet atsižvelgė į svarbiausią Žemaičių skundo prašymą – „įgalioti Jogailą ir Vytautą, kad jie, pasiėmę Vilniaus vyskupą Petrą ir Lvovo arkivyskupą Joną, atvyktų į Žemaitiją ir mus pakrikštytų, pastatytų mūsų krašte katedrą ir bažnyčią“.

A. Ivinskis pristatė ir parodą „Palaidoti Varniuose“, kurioje eksponuojami Varnių katedros Vyskupų kriptos archeologinių tyrimų radiniai (2012 m.). Dalis jų – restauruoti arba konservuoti – eksponuojami Lietuvos nacionaliniame muziejuje, Žemaičių vyskupijos istorijos parodoje, kita dalis rodoma Žemaičių vyskupystės muziejaus Varniuose lankytojams.

Prof. A. Bumblausko trumpa paskaita apie kelią iš Kražių į Varnius sudomino klausytojus aiškinimu, kodėl keliai tais laikais aplenkė visas kalvas – ogi todėl, kad ratiniams vežimams būtų lengviau pravažiuoti. Daugumai klausytojų šios žinios lengvai lindo į galvą – mat A. Bumblauskas kalbėjo žemaitiškai.